

QUATRE POEMARIS S'AVANCEN A L'EXPOSICIÓ DE LA CONTRACULTURA DE FINAL DEL 2004

ELS
MALAGUANYATS
PAU MARAGALL,
PERE MARCILLA I
ALBERT
SUBIRATS I ELS
SUPERVIVENTS
GENÍS CANO,
LLUÍS GRÀCIA I
JOAN VINUESA
SÓN ELS POETES
QUE RESCATEN
L'ESPERIT DE LA
CONTRACULTURA

Versos contraculturals

GERARD HORTA

EL POETA I SAXOFONISTA DELS PERUCHOS ALBERT SUBIRATS

EL POETA I PROFESSOR GENÍS CANO

Una de les estratègies imprescindibles per aprofundir la comprensió d'una societat consisteix a atendre els processos que s'hi esdevenen a tots els nivells. Si prescindíssim del terme *cultura* i poguéssim copsar l'antagonisme dels diversos projectes que hi breguen, i com aquest enfrontament es projecta sobre l'arena cultural i en la resta d'esferes de l'univers social –i de la vida quotidiana de les persones–, llavors podríem comprendre que això que es designa com a *contracultura* remet a un enfocament *edènic* de la societat i al rebuig de l'ordre dominant a Europa als darrers tres-cents anys. Des de la liminarietat, persones i grups dirigeixen la seva acció cap a la consecució d'un objectiu utòpic i realitzable. La manera com les representacions col·lectives i les perspectives ideals s'incorporen en els individus, i els trànsits socials que això provoca, explicarien la direcció dels processos esmentats al principi.

El lloc de la contracultura és la subalternitat, i algunes de les seves manifestacions a la Catalunya contemporània –protagonitzades pel que Pau Riba en diu la “generació frontissa”, nascuda als darrers anys 40 i primeríssims 50– han estat una afirmació de resistència contra el poder i els emmascaraments diversos que en deriven. Se n'han de referir experiències distintes a escala vital i social: crear, relacionar-se i organitzar-se cooperativament o com a comunes en termes amorosos i amistosos, educatius, laborals, polítics, sindicals, associatius. Una de les fonts, lligada sovint al camp llibertari (de la CNT als autònoms i indis metropolitans), del rebuig polític i cultural a Catalunya a mitjans i a la fi dels 70 del que s'intuïa que ha acabat sent la refor-

ma tardofranquista provindria, doncs, de la galàxia contracultural. Algunes d'aquestes experiències es rescataran en l'exposició que s'inaugurarà al Palau de la Virreina a final d'any.

Mitjançant les dues obres que es ressenyen Genís Cano, teòric de l'art adscrit a la Universitat de Barcelona i organitzador d'activitats artísticoculturals vinculades a la crítica social, aporta uns materials fonamentals per copsar els sentits de la contracultura. *Poètica de la contracultura* recull el pròleg de Cano i un conjunt de textos dels traspassats Pau Maragall, Pere Marcilla i Albert Subirats, els contextos biogràfics i creatius dels quals són presentats respectivament per Pau Riba, David Castillo i Enric Casasses. També s'hi mostren dibuixos de Maragall mateix, i de Carles Cerón i Quique Conde, a més de fotografies de Lluïsa Ortínez, Quique Bendito i Salvador Rodés. És un llibre completament necessari en la mesura que la contracultura que s'hi convoca no és la de les frivolitacions televisives dels *pijos* de casa bona, sinó la del carrer –en i amb tota la seva duresa–, aquella que s'insereix,

PAU MARAGALL TAMBÉ SIGNAVA COM A PAU MALVIDO

genera corrents i es fusiona en terrenys implicats en la lluita per l'alliberament des de l'experiència diària. Hi ha, doncs, una xarxa de persones i d'esdeveniments i de fruits de trobades –llibreries i llibres, editorials, revistes, assemblees, jornades, barricades, coordinadores, militància política i aparellaments, acoblaments i trencaments– i hi ha, sobretot, algunes flames del foc que ho alimenta. Les flammades de Maragall, Mari Subirats són actuals perquè remeten a contextos vitals que se'ns fan comprensibles immediatament i perquè des dels llapis de colors Alpino fins a l'últim dels referents literaris, musicals, ideològics, una part de l'Europa moderna apareix en la seva tossuderia per autotranscendir-se a partir de l'anhel de recuperar la integritat de la vida. I aquest anhel malaguanyat i resistent enllaça la comprensió que en fem amb el conjunt de textos i d'imatges del llibre: poetes, dibuixants i fotògrafs bramen, mormolen o proclamen amb desesperació, ironia, dolcesa. Així,

*Genís Cano
aporta uns
materials
fonamentals
per copsar els
sentits de la
contracultura*

el present i el passat immediat reflecteixen el tarannà intemporal del relat. Entre la solitud i la necessitat imperativa de traspasar les portes cap a una altra banda s'és conduït a poètiques, naturaleses, situacions i emocions corprenedores, llampecs sobre l'aigua de la nostra memòria individual i col·lectiva sense els quals no ens podríem explicar. La congruència que s'hi reclama té a veure amb una petició de sentit primigènia en cerca de la llibertat. I, respecte a l'escriptura poètica catalana, és clar que una part de la creació dels qui superen de poc la quarantena beu d'aquí, i això il·lumina certes continuïtats dinàmiques quant a formes i continguts. I n'aferma el fil.

Avançats els anys 80, després de la marea poètica que Jordi Pope provocà amb els fulls graciencs *Obra d'Artesà*, Genís Cano organitzà una altra subversió poètica sud-europea sota el nom de *Trilateral* –la unió càlida de Barcelona, Porto i Santiago de Compostella–. Posteriorment, es materialitzaren els textos aplegats dins *Gran xona ganxona*, que comprèn d'entrada fragments memorístics de Narcís Comadira.

Aquí, el rastre de la contracultura dels 70 i els 80 es ressegueix a través d'un espai molt concret –Sant Feliu de Guíxols, nucli terrenal del procés faedor del poemari–, i d'una dècada –els 90– sobre la qual l'autor plana amb infinita distància. Cano es llança de cap a teixir una apologia de les poètiques homofòniques que sols acaba a l'última pàgina. Les mil possibilitats de lligar paraules i sons embolcallant-se, els sentits corporals i l'imaginari que s'hi entreveuen poden conduir a múltiples zones, una de les quals seria aquella en què la fragilitat de ser i dels moviments s'agermana amb una certa mala bava i amb un cant semiocult a la carn desfermada, a mig camí de colors, místiques i agosarades experiències sensibles. Hermèticament, van rajant desfilades de mots que juguen fins a extrems inconcebibles, amb una especificitat inqüestionable que demana la confrontació urgent amb textos antics de l'autor per comprovar que Genís Cano és on era, on serà, i que qui ha estat pres per la follia, ara i abans, és l'entorn. Sota aquest cel viure no deixa de ser un miracle, i la poesia, una necessitat.

Genís Cano i Soler, *Gran xona ganxona*. EDITORIAL ROURICH. Barcelona, 2003.

Genís Cano (coordinador), *Poètica de la contracultura*. PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA. Barcelona, 2003.

QUIQUE CONDE I PERE MARCILLA